

СЛОВОСКЛАДАННЯ У СУЧАСНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ ТЕРМІНОЛОГІЧНІЙ ПІДСИСТЕМІ НАСОСОБУДУВАННЯ.

Литвинко Оксана Анатоліївна

к. філол. н., доцент,
доцент кафедри іноземних мов СНАУ,

oxana.litvinko@gmail.com

Словоскладання є спільним для багатьох індоєвропейських мов. Це один із давніх способів словотвору, але він зберіг продуктивність і на сучасному етапі. Словоскладання – об'єднання двох чи більше основ в одне слово, що відрізняється своєю цільнооформленістю [Богачик, 2015:42]. Словоскладання нагадує афіксацію, бо в обох випадках відбувається поєднання морфем, але у випадку словоскладання такими морфемами слугують тільки кореневі [Кочерган, 2014:287].

Активний розвиток науки і техніки на сучасному етапі створює передумови постійного збагачення лексики галузевих термінологій, а також зумовлює необхідність у виникненні нових способів найменування термінологічних понять, їх систематизації та уніфікації. Сьогодні великого значення набуває дослідження апарату галузевих термінологій, які є важливими складовими відповідної літературної мови [Грибіник, 2016:89].

Об'єкт нашого аналізу – сучасна англійська термінологічна підсистема насособудування, предмет дослідження – словоскладання як один із способів утворення складних термінів зазначеної підсистеми.

В лексикографічному джерелі субмови насособудування терміни, утворені способом словоскладання становлять 25%. Утворення нових термінів за допомогою словоскладання належить до найменш «проблемних» способів термінотворення за умови, якщо добре відоме значення всіх складових частин нового терміна [Конопляник, 2014:150]. У галузі насособудування привалює словотвірна модель – $N_1 + N_2$

Пор.:

- *air* „повітря” + *foil* „станиоль”, „фольга” → *airfoil* „аеродинамічна поверхня”;
- *wing* “крило” + *base* “станина” → *wingbase* “бокова станина”.

В семантичному плані серед словотвірних моделей $N_1 + N_2$ можна виокремити наступні підтипи.

1. $N_1 + N_2$, де N_2 for N_1 . Даний підтип репрезентує відношення мети. Наприклад:

- *testability = ability for test* („контролепридатність” = „придатність для контролю”).

2. $N_1 + N_2$, де N_2 of N_1 . Цей підтип виражає „партитивні відношення”. Наприклад:

- *time-scale = scale of time* („часова шкала” = „шкала часу”).

3. $N_1 + N_2$, де N_2 during N_1 . Даний підтип репрезентує темпоральні відношення. Наприклад:

- *execution-error = error during execution* („помилка протягом виконання програми”).

4. $N_1 + N_2$, де N_1 is N_2 . Цей підтип виражає „апозитивні відношення”. Наприклад:

- *code-word = code is word* („кодове слово” = „слово це код”).

5. $N_1 + N_2$, де N_1 або N_2 репрезентовані моделлю V+er. Цей підтип виражає „агентивні відношення”, які можна інтерпретувати таким чином: „щось (хтось) виконує яку-небудь дію”. Наприклад:

- *half-adder* („напівсуматор” = „пристрій, що додає половину чогось”);

- *carrier-frequency* („несуча частота” = „частота, яка щось несе”).

6. $N_1 + N_2$, де N_2 of N_1 і N_2 виражене через V+ing. Цей підтип виражає „партитивні відношення”. Наприклад:

- *message-beginning = beginning of message* („початок повідомлення”).

7. $N_1 + N_2$, де N_2 for N_1 і N_1 представлене моделлю V+ing. Даний підтип відноситься до розряду „ендоцентричних”. Наприклад:

- *waiting-time = time for waiting* („час очікування” = „час для очікування”).

8. $N_1 + N_2$, де N_2 is doing N_1 . N_2 виконує дію, позначену N_1 , і N_1 представлене моделлю V+ing. Наприклад:

- *driving-point = point which is driving* („точка, що плаває”).

Складні термінологічні одиниці галузі насособудування, утворюються також за моделлю A + N. за ступенем використання вона посідає друге місце після моделі $N_1 + N_2$. Вона використовується для утворення термінів, що семантизують технічні прилади, складові частини агрегатів та інструментів. Наприклад:

- *hard* „твердий” + *coat* „покриття” → *hardcoat* „тверде покриття”;

- *hot* “гарячий” + *runner* “випускний жалоб” → *hot runner* “випускний жалоб для розпаленого матеріалу”.

У моделях А + N були зафіксовані випадки використання вищого та найвищого ступенів порівняння прикметників у полі першого компонента. Наприклад:

- *higher-priority* „високопріоритетний”;
- *higher-ranking* „більш високого рівня”;
- *lowest-order* „самий низько розрядний”.

Складні терміноодиниці, утворені за іншими моделями, в субмові насособудування представлені в невеликій кількості. Серед них виокремлюються наступні моделі.

1. N + P II.

Слід зауважити, що словотвірним моделям цього типу притаманні семантичні відношення володіння і порівняння. Наприклад:

- *amplitude-modulated* „модульований за амплітудою”;
- *analog-controlled* „з аналоговим керуванням”.

2. V + prep.

Наприклад:

- *readout* „зчитати”.

3. N + prep.

Наприклад:

- *data-in* „вхідні дані”.

Наявність складних термінів є характерною рисою сучасної англійської термінології насособудування, оскільки вони не тільки передають спеціальні поняття галузі, але й містять певні додаткові чи більш конкретизуючі характеристики, не порушуючи тим самим вимоги точності термінологічних одиниць.

Перспективами подальших досліджень можуть стати дослідження особливостей функціонування складних термінів насособудування.

Список літератури.

1. Богачик, М. (М. Bogachuk) (2015) Особливості словотворення англійської комп'ютерної термінології. *Наукові записки Національного університету "Острозька академія". Серія «Філологічна»* (53), 42-44
2. Кочерган, М.П. (2014) Вступ до мовознавства – К.: Академія, 367.
3. Грибнік, Ю.І. (2016) Складні терміни в англійській геодезичній термінології: особливості утворення та структури. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Філологія.* (22), 89-91.
4. Конопляник, Л.М. (2014) Основні способи творення англійської науково-технічної термінології (на прикладі фізичних термінів). *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені М. Коцюбинського. Серія: Філологія (мовознавство) : зб. наук. праць.* – Вінниця : ТОВ «Фірма Планер» (19), 148–152.